

РОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ В ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Колесніков М.О. , доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

Анотація - у статті доводиться необхідність впровадження індивідуального навчально-дослідного завдання в навчальному процесі як однієї з форм самостійної роботи студентів в умовах формування інноваційного освітнього середовища у ВНЗ. Показано місце ІНДЗ серед різних форм організації самостійної роботи та у структурі залікового кредиту, наведена орієнтовна структура, види ІНДЗ, що використовуються при навчанні студентів факультету агротехнології та екології тапорядок їх захисту.

В умовах реформування вищої освіти і входження України до європейського освітнього простору через Болонський процес, розуміння самостійної роботи студентів набуває нові риси. Одним із завдань щодо модернізації змісту освіти є внесення змін та оптимізація співвідношення між часом аудиторного і самостійного навчання студента. Хоча тижневе аудиторне навантаження студентів зменшилося з 36 до 30 годин, педагогічне керівництво їх самостійною роботою у ВНЗ України не зазнало помітних змін.

Визначаючи оптимальне співвідношення між аудиторним і самостійним навчанням, навряд чи можна сьогодні досягнути показників ВНЗ Європи та Америки (3:5, а в Україні – 6:4), оскільки це співвідношення залежить від рівня навчально-методичного та технічного забезпечення навчального закладу, специфіки навчальних дисциплін, психологічної готовності студентів до щоденної самостійної праці і особливо їх мотивації до здобуття якісної освіти (рис.1).

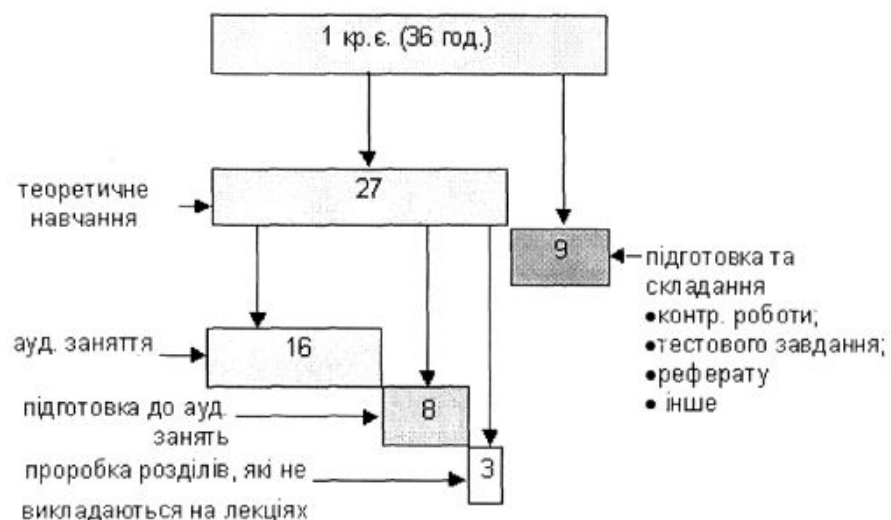

Рис. 1. Приклад розподілу навчального часу за нормативами

Проте очевидно, що без добре організованої самостійної роботи студентів неможлива індивідуалізація навчання, а тим більше впровадження кредитно-модульної системи. Усі світові та пропоновані останнім часом національні стандарти в основу навчання ставлять самостійну, творчу роботу того, хто навчається. На цьому принципі базуються і новітні, інноваційні технології навчання.

Основна мета інноваційного навчання - це навчити людину вчитися у будь-якій ситуації. Ця мета може бути досягнута через спільну діяльність студента і викладача у формі діалогу, міжособистісних взаємодій. Завданням викладача в умовах модернізації освіти є поступове розширення сфери орієнтирів особистісного розвитку через організацію різноманітних форм індивідуальної і спільної навчальної діяльності, їх поступове ускладнення та допомогу студенту в організації навчальної і інших видів діяльності, чітке розмежування тих видів навчальних робіт, які виконуються в аудиторії та у позааудиторний час.

Вважається, що при виконанні самостійної роботи студент повинен самостійно опрацьовувати конспекти лекцій, літературу до тем, самостійно складати конспекти з тем, які виносяться на самостійне вивчення, виконувати реферати тощо. Навіть, незважаючи на те, що подібні форми самостійної роботи урізноманітнилися пошуком інформації в Інтернеті, виконанням найпростіших завдань на комп'ютерній техніці, вони зводяться до чисто технічної роботи та не вимагають глибокої систематизації та творчого осмислення, конструювання, моделювання. Ефективність такого роду самостійної роботи є надто низькою і ретельно виконує її лише частина, як правило, встигаючих студентів. Причиною неуспішності решти студентів є невміння організувати свою навчальну діяльність поруч із соціально-побутовою зайнятістю.

Тому, виходячи з вищевказаного, практична реалізація індивідуалізованого принципу самоосвіти може бути виконана при використанні в навчальному процесі індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, що виконується на основі самостійного вивчення частини програмного матеріалу або його систематизації та узагальнення, для практичного застосування. Місце ІНДЗ серед різних форм самостійної роботи студентів показано на рис. 2.

ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, одержаних в процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

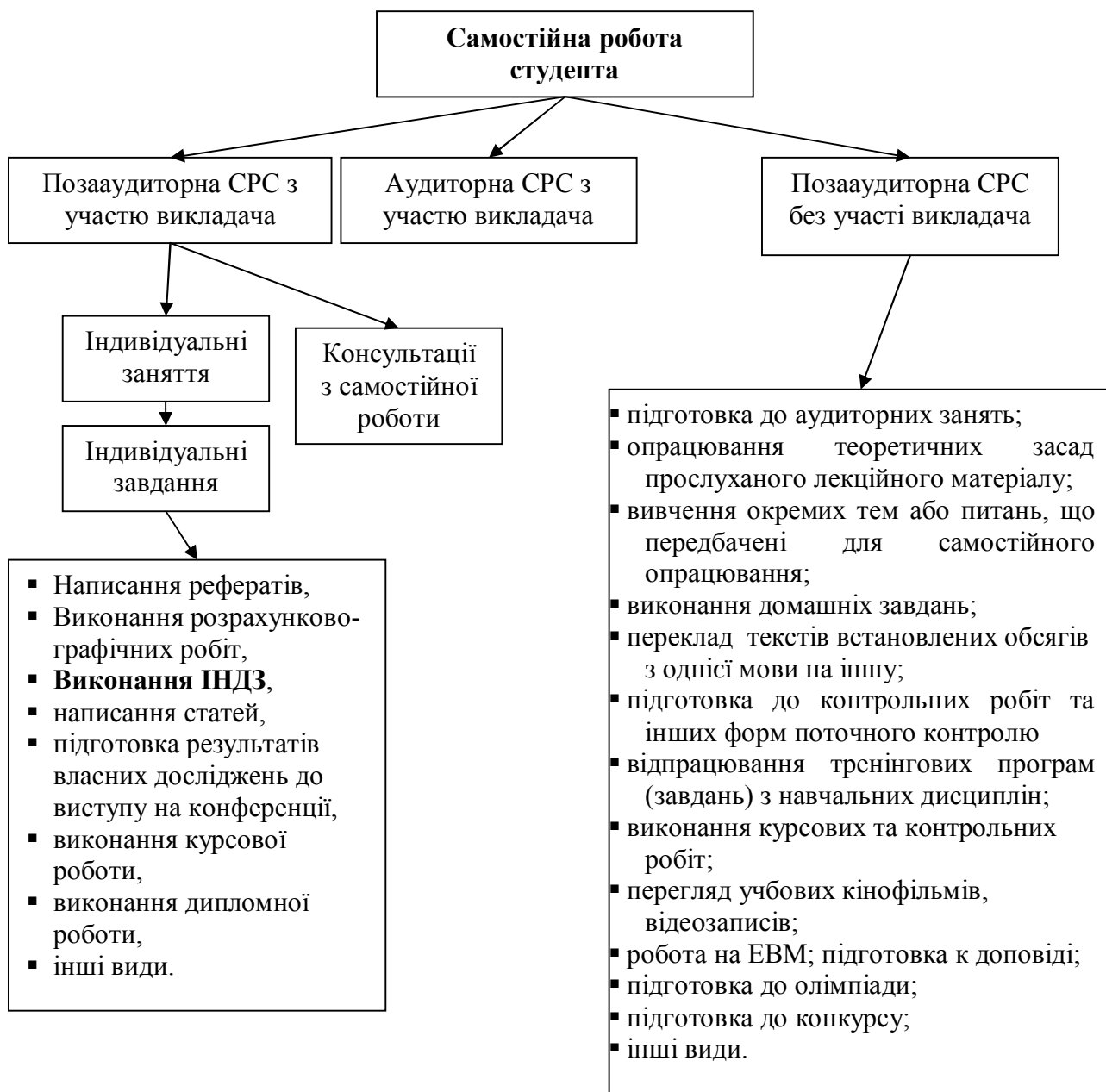

Рис. 2. Форми самостійної роботи студента.

ІНДЗ – це окремий змістовий модуль, який виконується самостійно й оцінюється як частина навчального курсу з урахуванням у загальній оцінці за курс. Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни, залежить від складності та змісту завдання.

ІНДЗ містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи і виступає чинником залучення студента до науково-дослідної діяльності, яка може бути продовжена під час виконання курсової, дипломної, магістерської роботи, підготовки наукових доповідей, написання наукових статей тощо.

Зміст, структура, порядок подання та захисту ІНДЗ, критерії оцінювання розробляються ведучим викладачем, затверджуються кафедрою і доводяться до відома студентів до початку його виконання.

Виділяють наступні види ІНДЗ:

1. Конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);
2. Реферат з теми (модуля) або вузької проблематики (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);
3. Розв'язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;
4. Розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо;
5. Комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо;
6. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
7. Розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань з дисципліни.

Так, наприклад при викладанні дисциплін хімічного та біологічного профілів для студентів факультету агротехнології та екології часто використовують такі види ІНДЗ, як: розв'язання розрахункових та евристичних задач, написання реферату з вузької проблематики, виготовлення колекцій, гербаріїв, геоботанічний опис біотопів, розробка схем систематизації органічного світу, розробка теоретичних функціональних моделей систем організму рослини та тварини, складання тестових завдань з певної теми.

Структура ІНДЗ (орієнтовна): вступ (зазначається тема, мета та завдання роботи і основні її положення); теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання); методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт); основні результати роботи та їх обговорення (подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо); висновки; список використаної літератури.

Звіт про виконання ІНДЗ подається студентом у вигляді скріпленого зошита (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням всіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10-15 арк.). ІНДЗ подається ведучому викладачу з даної дисципліни не пізніше ніж за тиждень до проведення другого ПМК з дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському, колоквіумі і т.п.) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу

(до 5 хв.). Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом залікового кредиту і враховується при підрахунку підсумкової оцінки з навчального курсу. Питома вага ІНДЗ у загальній кількості балів з дисципліни, залежно від складності та змісту завдання, може становити від 30% до 50% (Табл.1). Якщо при перевірці в ІНДЗ не виявлено суттєвих фахових помилок, оформлення її відповідає вимогам кафедри, то така робота може бути прийнята без захисту з оцінкою „відмінно”.

Таблиця 1.

Розподіл балів присвоюваних студентам спеціальності «агрономія» при вивченні курсу «Фізіологія рослин»

МОДУЛЬ НАР							
Змістовий модуль 1 (34 бали)							
Поточна успішність (14 балів)							ПМК 1
ЛР1	ЛР 2	ЛР 3	ЛР 4	ЛР 5	ЛР 6	ЛР7	
2	2	2	2	2	2	2	20

МОДУЛЬ НАР								
Змістовий модуль 2 (36 балів)								
Поточна успішність (16 балів)							ПМК 2	
ЛР8	ЛР 9	ЛР 10	ЛР 11	ЛР 12	ЛР 13	ЛР14		ЛР15
2	2	2	2	2	2	2	2	20

МОДУЛЬ САМОСТІЙНА РОБОТА	100
(ІНДЗ)	
30	

Висновки:

1. ІНДЗ слід розглядати як змістовий модуль, який виконується самостійно і оцінюється як частка навчального курсу з врахуванням у загальній оцінці за курс. Це надає вагомості даній роботі і робить її зміст вартісним.
2. ІНДЗ визначає зміст, технологію самостійної роботи студента та структурує її.
3. Індивідуалізація роботи студента виключає списування, дублювання видів робіт та сприяє індивідуальній відповідальності за виконану роботу.
4. ІНДЗ містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи і виступає чинником залучення студента до науково-дослідницької діяльності, яка може бути продовжена через виконання курсової, дипломної, магістерської роботи тощо.

Література:

1. Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальна програма. - Київ-Тернопіль: Вид. ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004.- 18 с.
2. Кравченко С.М., Іщенко Т.Д., Демешкант Н.А. та ін. Методичні рекомендації щодо впровадження в аграрних ВНЗ України III-IV рівнів акредитації окремих нормативних і навчально-методичних матеріалів з кредитно-модульної системи організації навчального процесу. - К.: Аграрна освіта, 2005. - 56 с.
3. Реалізація принципів і завдань Болонського процесу в Україні. Матеріали міжнародної наукової конференції 31.03.2005-01.04.2005. – Львів, 2005.
4. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: Навч. посіб. – К., 2004 – 127 с.
5. Бендера І.М., Фірман Ю.П., Медведєва М.В. Основні вимоги до методики планування самостійної роботи студентів // Наука і методика. – 2007. - № 10, - С. 89-93.
6. Біла Т.А., Ляшенко Є.В., Марчук Г.П. Деякі аспекти інноваційного підходу до організації самостійної роботи з хімії // Наука і методика. – 2007. - № 9, - С. 79-84.
7. Солдатенко М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу// Рідна школа, 2005, №1, С.49-51.
8. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів// Рідна школа, 2006, №5, С. 68-70.

KOLESNYKOV M.A. THE ROLE OF INDIVIDUAL EDUCATIONAL RESEARCH TASK IN STUDENT'S INDIVIDUAL WORK OPTIMIZATION.

Summary

The necessity of individual educational research task introduction in study process as one of the form of individual student's work in condition of university innovation environment forming is demonstrate in the article. It's shown the role of IERT among the different form and in structure of credit, shown structure and kinds of IERT which used in study of agrotechnology and ecology faculty students.